

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการสื่อสารแบบไร้พรมแดน จึงทำให้ระบบเศรษฐกิจสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ภาครัฐเองจึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงนโยบาย รูปแบบการบริหารจัดการ วิธีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และรองรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้มาใช้บริการหรือประชาชนที่มาติดต่อได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน รวดเร็ว ประกอบกับระบบราชการเป็นระบบหลักที่สำคัญของประเทศ เพราะเป็นกลไกในการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล หากระบบราชการเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ ก็จะส่งผลทำให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้าได้ทั้งในระยะสั้น และระยะยาว

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) จึงเป็นการเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศ ให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร และได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมอย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกันยังจำเป็นต้องบริหารจัดการแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้หลักการพัฒนาพื้นที่การกิจ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมไทย ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555)

ภาครัฐได้ดำเนินการปฏิรูประบบราชการมาเป็นลำดับอย่างต่อเนื่อง โดยยึดหลักการสำคัญของการปฏิรูประบบราชการที่ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 3/1 กำหนดให้ “การบริหารราชการต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจ และยกเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจ และทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวยความสะดวก และตอบสนองความต้องการของประชาชนฯ” สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

(สำนักงาน ก.พ.ร.) ในฐานะหน่วยงานหลักที่เป็นแกนกลางในการผลักดัน และส่งเสริมการพัฒนา
ระบบราชการ ได้กำหนดและยึดถือกรอบการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบ
ราชการไทยช่วงแรก ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2550 และช่วงที่ 2 ระหว่างปี พ.ศ. 2551-2555 และ
พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ในการขับเคลื่อน
การพัฒนาระบบราชการให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

การพัฒนาระบบราชการภาครัฐเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่ต้องเร่งดำเนินการพัฒนาให้สอดคล้อง
กับการเปลี่ยนแปลงนโยบาย รูปแบบการบริหารจัดการ และวิธีการปฏิบัติงานที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย
เพราะบุคลากรเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการบริหารจัดการองค์กร สำนักงานคณะกรรมการ
ข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้กำหนดให้มีการนำระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลแนวใหม่มาใช้
ในระบบราชการ ซึ่งประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ 4 ประการ คือ หลักการจัดทำแผนกลยุทธ์การ
บริหารทรัพยากรมนุษย์ (Strategic Human Resource Management Plan) หลักระบบคุณธรรม (Merit
System) หลักสมรรถนะ (Competency) และหลักผลการปฏิบัติงาน (Performance)

ทั้งนี้ ผู้ศึกษามีความสนใจที่ต้องการศึกษาในเรื่องของหลักสมรรถนะของข้าราชการ
พลเรือน ตามหนังสือเวียนสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 1012/ว 20 ลงวันที่ 3 กันยายน 2552 กำหนดให้มี
การประเมินพฤติกรรมในการปฏิบัติราชการจากสมรรถนะหลักตามที่ ก.พ. กำหนด ซึ่งประกอบด้วย
การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) บริการที่ดี (Service Mind) การสั่งสมความเชี่ยวชาญ
ในงานอาชีพ (Expertise) การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม และจริยธรรม (Integrity) และ
การทำงานเป็นทีม (Teamwork) โดยมุ่งเน้นการศึกษาระดับสมรรถนะหลักของข้าราชการส่วนภูมิภาค
ที่มีระดับตำแหน่งระหว่างปฏิบัติงานถึงชำนาญการพิเศษหรือเทียบเท่า สังกัดกระทรวงมหาดไทย
ในศาลากลางจังหวัดชลบุรี เนื่องจากเป็นภูมิภาคของนักศึกษา โดยผู้ศึกษาเห็นว่า ส่วนราชการใน
ระดับภูมิภาคเป็นหน่วยงานราชการที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน รู้จักประชาชนในพื้นที่ เข้าใจ
สภาพปัญหาในพื้นที่มากที่สุด ประกอบกับเป็นหน่วยปฏิบัติงานที่ทำหน้าที่ในการแปลงนโยบายมา
สู่การปฏิบัติ ส่งผลทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด ดังนั้น ส่วนราชการในระดับภูมิภาคหรือ
จังหวัด จึงควรให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาระบบราชการให้มีสมรรถนะในการทำงาน ให้เป็นไป
ตามสมรรถนะหลักตามที่ ก.พ. กำหนด ทั้งนี้ ก่อนที่ส่วนราชการจะจัดหลักสูตรในการพัฒนา
สมรรถนะบุคลากรก็ควรต้องทำการศึกษาก่อนว่าบุคลากรในหน่วยงานนั้น มีสมรรถนะหลักเป็น
อย่างไร ควรปรับปรุงหรือแก้ไขในด้านใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะหลักของข้าราชการส่วนภูมิภาคที่มีระดับตำแหน่งระหว่างปฏิบัติงานถึงชำนาญการพิเศษหรือเทียบเท่า สังกัดกระทรวงมหาดไทย ในศาลากลางจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับสมรรถนะหลักของข้าราชการส่วนภูมิภาคที่มีระดับตำแหน่งระหว่างปฏิบัติงานถึงชำนาญการพิเศษ หรือเทียบเท่า สังกัดกระทรวงมหาดไทย ในศาลากลางจังหวัดชลบุรี ตามแต่ละด้าน จำแนกตามตัวแปร อายุราชการ ระดับการศึกษา ประเภทตำแหน่ง ระดับตำแหน่ง ลักษณะงาน ส่วนราชการ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านประชากร คือ ข้าราชการส่วนภูมิภาคที่มีระดับตำแหน่งระหว่างปฏิบัติงานถึงชำนาญการพิเศษหรือเทียบเท่า สังกัดกระทรวงมหาดไทย ที่หน่วยงานตั้งอยู่ในศาลากลางจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย สำนักงานจังหวัดชลบุรี สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชลบุรี สำนักงานโยธาธิการ และผังเมืองจังหวัดชลบุรี สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดชลบุรี สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดชลบุรี ที่ทำการปกครองจังหวัดชลบุรี รวมจำนวน 127 คน
2. ด้านเนื้อหา การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาในระดับสมรรถนะหลักของข้าราชการส่วนภูมิภาคที่มีระดับตำแหน่งระหว่างปฏิบัติงานถึงชำนาญการพิเศษหรือเทียบเท่า สังกัดกระทรวงมหาดไทย ในศาลากลางจังหวัดชลบุรี ตามสมรรถนะหลักที่ ก.พ. กำหนด ประกอบด้วย
 - 2.1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement Motivation)
 - 2.2 บริการที่ดี (Service Mind)
 - 2.3 การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (Expertise)
 - 2.4 การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม (Integrity)
 - 2.5 การทำงานเป็นทีม (Teamwork)
3. ด้านระยะเวลา การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาในระดับสมรรถนะหลักของข้าราชการส่วนภูมิภาคที่มีระดับตำแหน่งระหว่างปฏิบัติงานถึงชำนาญการพิเศษหรือเทียบเท่า สังกัดกระทรวงมหาดไทย ในศาลากลางจังหวัดชลบุรี ซึ่งมีระยะเวลาดำเนินการ 2 เดือน ระหว่างเดือนเมษายน ถึงเดือนพฤษภาคม 2556

นิยามศัพท์เฉพาะ

ข้าราชการ หมายถึง ข้าราชการส่วนภูมิภาค ที่มีระดับตำแหน่งระหว่างปฏิบัติงานถึงชำนาญการพิเศษ หรือเทียบเท่า สังกัดกระทรวงมหาดไทย ในศาลากลางจังหวัดชลบุรี

อายุราชการ หมายถึง อายุราชการตั้งแต่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งเข้ารับราชการครั้งแรก จนถึงปัจจุบัน

ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดที่ผู้ตอบแบบสอบถามมี

ประเภทตำแหน่ง หมายถึง ประเภทของตำแหน่งปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประเภททั่วไป ประเภทวิชาการ

ระดับตำแหน่ง หมายถึง ระดับตำแหน่งปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ปฏิบัติงานชำนาญงาน ปฏิบัติการชำนาญการ ชำนาญการพิเศษ

ลักษณะงาน หมายถึง ลักษณะการปฏิบัติงานประจำของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ด้านการวางแผนยุทธศาสตร์ ด้านการส่งเสริม ด้านสารสนเทศ ด้านอำนวยการ ด้านกฎหมาย ด้านช่าง

ส่วนราชการ หมายถึง หน่วยงานราชการส่วนภูมิภาคที่สังกัดกระทรวงมหาดไทยในศาลากลางจังหวัดชลบุรี ได้แก่ สำนักงานจังหวัดชลบุรี สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชลบุรี สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดชลบุรี สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดชลบุรี สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชลบุรี ที่ทำการปกครองจังหวัดชลบุรี

สมรรถนะหลัก หมายถึง พฤติกรรมในการปฏิบัติราชการตามที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนกำหนด ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) บริการที่ดี (Service Mind) การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (Expertise) การยึดมั่นในความถูกต้อง ชอบธรรม และจริยธรรม (Integrity) และการทำงานเป็นทีม (Teamwork) ทั้งนี้ สำนักงาน ก.พ. ได้ให้คำจำกัดความของสมรรถนะหลักดังกล่าวไว้ดังนี้

การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) หมายถึง ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติราชการให้ดี หรือให้เกินมาตรฐานที่มีอยู่ ตามเกณฑ์วัดผลสัมฤทธิ์ที่ส่วนราชการกำหนดขึ้น รวมถึงการสร้างสรรค์พัฒนาผลงานหรือกระบวนการปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่ยากและท้าทาย

การบริการที่ดี (Service Mind) หมายถึง ความตั้งใจ และความพยายามของข้าราชการในการให้บริการเพื่อสนองความต้องการของประชาชน ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (Expertise) หมายถึง ความขวนขวาย สนใจใฝ่รู้ เพื่อสั่งสมความรู้ ความสามารถ และพัฒนาศักยภาพของคนในการปฏิบัติงานราชการ ด้วยการศึกษา

ค้นคว้าหาความรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งรู้จักพัฒนาปรับปรุง ประยุกต์ใช้ความรู้เชิงวิชาการ และเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ากับการปฏิบัติงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์

การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม (Integrity) หมายถึง การมีจิตสำนึกในการครองตน และประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสม ทั้งตามหลักกฎหมาย คุณธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพของตน โดยมุ่งประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ

การทำงานเป็นทีม (Teamwork) หมายถึง ความตั้งใจที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยเป็นส่วนหนึ่งในทีมงานและหน่วยงาน รวมถึงความสามารถในการสร้าง และดำรงรักษาสัมพันธภาพกับสมาชิกในทีมทั้งในและนอกสังกัด เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายการทำงานร่วมกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

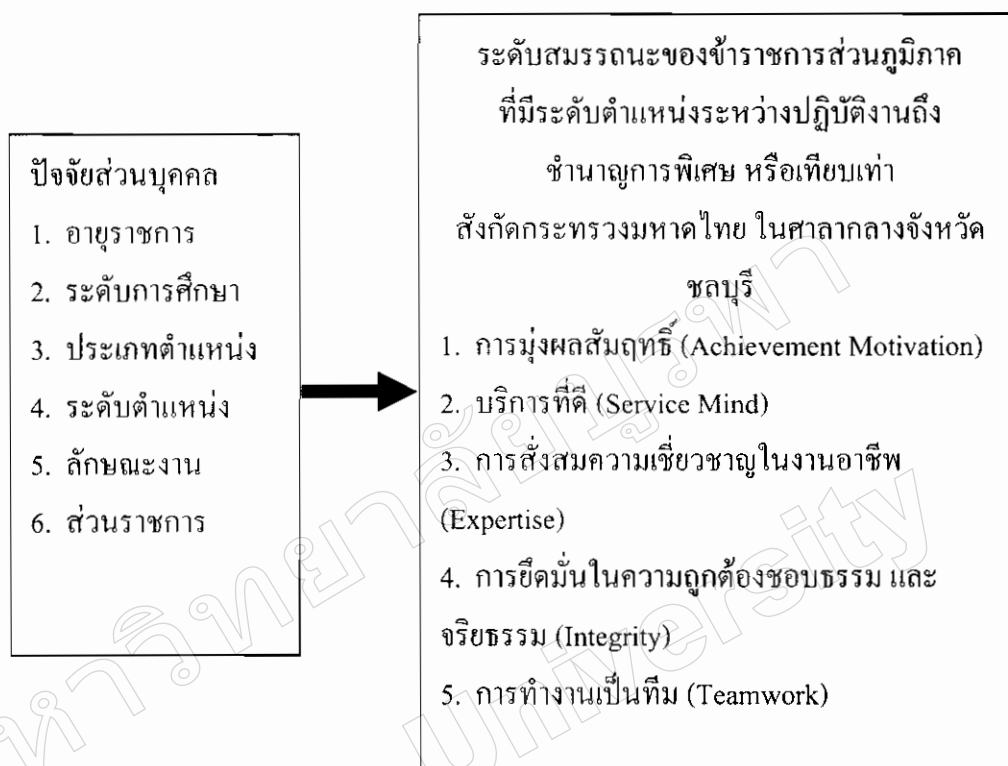
1. ทราบถึงระดับสมรรถนะหลักของข้าราชการส่วนภูมิภาคที่มีระดับตำแหน่งระหว่างปฏิบัติงานถึงชำนาญการพิเศษหรือเทียบเท่า สังกัดกระทรวงมหาดไทย ในศาลากลางจังหวัดชลบุรี
2. ทราบถึงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับสมรรถนะหลักของข้าราชการส่วนภูมิภาคที่มีระดับตำแหน่งระหว่างปฏิบัติงานหรือเทียบเท่าถึงชำนาญการพิเศษ สังกัดกระทรวงมหาดไทย ในศาลากลางจังหวัดชลบุรี
3. ผลการศึกษาที่ได้จะนำไปเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้กับส่วนราชการ ใช้ประกอบการวางแผน จัดหลักสูตรพัฒนาศักยภาพบุคลากร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะหลักของข้าราชการส่วนภูมิภาคที่มีระดับตำแหน่งระหว่างปฏิบัติงานถึงชำนาญการพิเศษหรือเทียบเท่า สังกัดกระทรวงมหาดไทย ในศาลากลางจังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรตามตามสมรรถนะหลักของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย